

F. R. HRABAL-KRONDAK

PŘES ČUKOTKU NA FIDŽI A ZPĚT 2016-2017

DÍL PRVNÍ

Regionem Idel-Ural

ISBN 978-80-8236-012-0

EAN 9788082360120

Tiráž:

624 stran

(464 čb. + 160 stran barevných / 700 fotografií)

Formát 23,5x16,5 cm / tvrdá vazba / lamino

Tématické skupiny:

Rusko, Povolží, Idel-Ural, historie, geografie, cestování, politologie, etnografie, religionistika, novopohanství, ruský imperialismus,

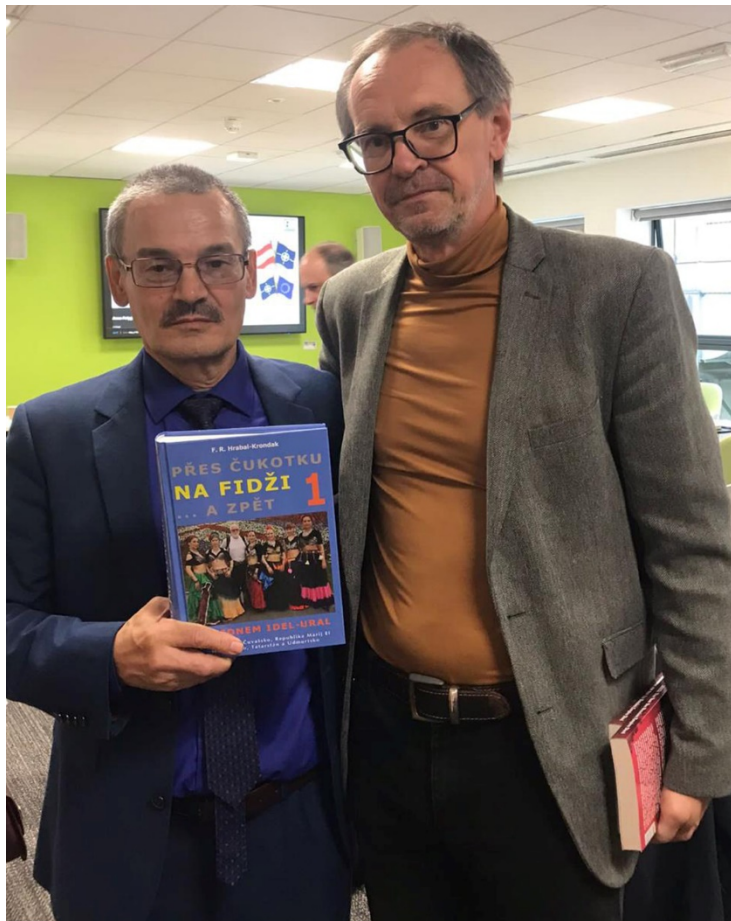
Klíčová slova:

Baškirsko, Tatarstán, Čuvaši, Tataři, Ukrajina, Sibiř, hladomor, anabáze, čs. legie, Pakt Ribbentrop–Molotov, Hašek, ugrofinská etnika,

Stručná anotace:

Další z autorových „literárně-etnograficko-politologických cestopisů“ o současném reálném Rusku. Uvedený svazek, představující úvodní díl osmidílné série, je věnován autorovým cestám po regionu Idel-Ural (Povolží) a představuje de facto jedinou publikaci pojednávající o tomto teritoriu, obývaném 7 národy, jejichž kultura je u nás fakticky neznámá.

Kniha, doplněná rozsáhlou obrazovou přílohou (160 barevných stran / 700 jedinečných fotografií, infografik a map) **obsahuje jak reálie, fakta o tamních pamětihodnostech, etnografii, mytologii, duchovních a kulturních tradicích a každodenním životě zdejších národů** (Baškirů, Čuvašů, Erzjanů, Marijců, Mokšanů, Tatarů a Udmurtů), **tak autorovy osobní zážitky a dojmy, ale i zasvěcené komentáře a odkazy na historické, kulturní a politické souvislosti, včetně pojednání o stalinském hladomoru, zdejším působení čs. legií i boji zdejších národů za svobodu.**

Prezentace knihy "PŘES ČUKOTKU NA FIDŽI A ZPĚT 1 - Idel-Ural" během 8. Fóra svobodných národů Post-Ruska (8th Forum of the Free Nations of Post-Russia) Rafisem Kašapovem, exilovým premiérem Tatarstánu a spoluzakladatelem hnutí Free Idel-Ural (vlevo), a publicistou Jurajem Mesíkem v Londýně 12. října 2023.

RECENZE:

NEZNÁMÁ EVROPA

Právě vycházející publikace a zároveň úvodní svazek nové série literárních cestopisů unikátního cestovatele Františka Hrabala-Krondaka – **PŘES ČUKOTKU NA FIDŽI A ZPĚT** – je věnována nejvýchodnější části Evropy, povodí řek Volhy a Uralu. V představě většiny lidí jde pouze o jeden z ruských regionů a jen málokdo tuší, že zde kromě Rusů žijí i jiné, zcela odlišné národy. A ne nějaké malé komunity, ale skutečné národy čítající od několika stovek tisíc po milióny příslušníků.

A protože obecné znalosti historie nejen u nás, ale i v celém světě dlouhodobě upadají (jak nedávno připomněl stoletý doyen věd politických Henry Kissinger), tak jen skuteční znalci historie si spojí Povolží se Zlatou hordou. Nástupnickým státem Čingischánovy mongolské říše, který byl ve 14. a 15. století největším a nejbohatším státem Evropy. Pravda, za součást Evropy tehdy Zlatá horda považována nebyla, to až o několik století později geografové a politici posunuli dosavadní umělou hranici Evropy až na východní úpatí pohorí Ural.

Zlatá horda byla státem, v němž převážil islám, jehož hlavními nositeli se stali turkičtí Tataři, od nichž se časem jazykově oddělili Baškiři. Starší osídlení představovala uralská etnika, řídké rozptýlená zejména v zalesněných oblastech až po tundru Arktidy a směrem na západ až k Baltu a Finsku. V Povolží z nich vykryštovali Marijci, Udmurti a Mordvini – ty poslední uměle vytvořili z moci úřední bolševici z Erzjanů a Mokšanů. A etnickou mozaiku doplňují Čuvaši – potomci turkických Bolgarů, jejichž soukmenovci kdysi doputovali až na Balkán, kde se poslovanštili a stali se z nich současní Bulhaři.

O všech zmíněných národech autor dokáže poutavě psát, a to nejen z pohledu cestovatele, který se setkává s místními lidmi, bydlí u nich, ochutnává jejich jídlo a nápoje, mluví s nimi o jejich kultuře a radostech i strastech života. Nezůstává však pouze u současnosti, ale pátrá i v minulosti. **Tím jsou Krondakovy cestopisy jedinečné – vlastní zážitky doplňuje informacemi z nejrůznější literatury i archivními materiály. Díky odkazům na zdroje a prameny mají jeho knihy i punc vědecké práce,** a kdo má zájem, může díky internetu hledat další informace o lidech, kteří žijí v největším státě na světě, po staletí formovaném neustálými koloniálními výboji a pod permanentním tlakem rusifikace a mocenských tlaků z Moskvy. Bez ohledu na to, zda zemi vládli carové, bolševici nebo jejich současný pohrobek, v němž se internacionalistická bolševická duše snoubí s ruským šovinistickým nacionalismem.

Neudivuje, že nejvíce pozornosti autor věnuje historii 20. století a prvních dekád století současného. Ty ovlivnily nejen národy Povolží, ale celé Rusko – lidé je mají ještě v živé paměti, ale jak ukazují příběhy, mnozí se z nich nijak nepoučili. To platí i o některých z nás, části lidí v Česku i na Slovensku – už proto bychom měli Krondakovy knihy číst, abychom si udělali lepší představu o zemi, jejíž součástí se během staletí kruté expanze staly obrovské oblasti severní Eurasie.

Abychom věděli, že Rusko zdaleka nejsou jen Rusové, ale i desítky jiných národů, které si dokázaly uchovat nejen svůj jazyk, ale třeba i vlastní starobylé náboženství. To může být překvapivé v zemi, která prošla v minulém století tvrdou ateizací.

Ale je to skutečně tak. **Díky Krondakovi se čtenáři mohou seznámit s tradičními vírami uralských Marijců, Udmurtů, Erzjanů i Mokšanů, ale i turkických Čuvašů.** Pravda, většinou to byli lidé na vesnicích, kde dohled nad lidmi nebyl tak systematický jako ve městech, kteří tradice i jazyk dokázali předávat

z generace na generaci. Je skvělé, že autor připomíná i tyto tradiční kulturní aspekty – ukazuje to sílu historických tradic malých národů. Politická moc je dokázala podrobit, ale kulturní tradice zcela vymýtiti nedokázala.

Komunistický režim přesto dokázal najít stoupence i uvnitř neruských národů – i tyto zločince autor v knize připomíná, stejně jako lidi, kteří se sovětské moci postavili. Také hladomor, který v Povolží vyvolal komunistický režim svou neschopností řídit ekonomiku hned na počátku svého vládnutí v letech 1920-21. A kdo tehdy miliónům hladovějících lidí pomohl? I o tom se čtenář dozví řadu podrobností. Stejně jako o neúspěšných pokusech národů Povolží vymanit se zpod ruské nadvlády anebo o tamní roli československých legionářů.

A všechno je doplněno množstvím fotografií a obrázků, které doprovázejí příběhy a posilují jejich autentičnost. To platí i o fotografiích zachycujících přírodní krásy i výtvary lidí, o nichž autor dokáže také velmi zajímavě psát.

Jako specialista na ruský a vlastně celý postsovětský prostor jsem o peripetiích zdejších národů věděl, přesto jsem i já v knize našel řadu informací, kterými jsem rozšířil svoje znalosti. Právě v těch příbězích, které dokáže Hrabal-Krondak poutavě vyprávět a zasadit jejich dopady do kontextu současné společnosti Ruské federace, vidím největší přínos jeho knihy.

Minulost se v ní prolíná s přítomností, často i s vizí možné budoucnosti. Zvláště dnes, tedy prizmatem aktuálních válečných událostí na Ukrajině, se musí čtenáři mnohé autorovy charakteristiky ruské společnosti a prognózy politického vývoje jevit takřka prorocké, uvědomí-li si, že k nim autor dospěl řadu let před ruským útokem na Kyjev, kdy tato kniha vznikala.

Zločinná politika současného Ruska zhmotněná do agresivní války proti sousední Ukrajině nedává mnoho možností vydat se po přečtení knihy do Povolží a vidět něco z toho, o čem Hrabal-Krondak píše na základě vlastních prožitků. Ale možnost aspoň virtuálně přes internet navštívit tento nesmírně zajímavý region zůstane.

Se získanými poznatky o historii, o přírodě a lidech i virtuální cestovatel dokáže nahlížet na Povolží jako na region, který má vlastní historii i rozmanité kulturní tradice. A to přesto, že zhruba od konce 15. století bylo pohlceno ruským státem, kterému se následně podařilo dobýt i řídce osídlené oblasti severovýchodní Asie.

Zda je regionu Povolží souzeno zůstat „na věčné časy“ součástí Ruska je otázkou, kterou nelze jednoznačně zodpovědět. Balkán byl také mnoho století součástí Osmanské říše a už více než 150 let je rozdělen na řadu nezávislých států.

Ostatně i u nás komunisté hlásali heslo „se Sovětským svazem na věčné časy“. A jak rychle se ty časy rozplynuly. Jako pára na hrncem vody...

Prof. RNDr. Vladimír BAAR, CSc.,

politický a kulturní geograf - Katedra sociální geografie OSU v Ostravě
bývalý rektor Ostravské univerzity

„Knih *Přes Čukotku na Fidži a zpět - díl první: Idel-Ural* ponúka živý dotyk s históriou, kultúrou a súčasnými politickými reáliami etnicky pestrofarebného regiónu Idel-Ural, ktorý našinec pozná možno skôr ako „ruské Povolžie“. Mám naštudovanú ruskú historiografiu, vrátane klasikov ruskej histórie, avšak (a možno práve preto) mi čítanie tejto cestopisnej knihy pripadalo ako dúšok chladnej osviežujúcej vody.

História regiónu v Krondakovej knihe oživa, máte pocit, že spolu s autorom cítite chute a vône tradičných jedál ugrofínskych a turkických národov Povolžia,

zúčastňujete sa starodávnych náboženských rituálov, ste súčasťou svadiieb a pohrebov, ktoré prebiehajú podľa úplne iných zvyklostí než poznáme my u nás.

Navyše, **vychádzajúc z autentických rozhovorov s miestnymi, autor približuje súčasné kultúrne i politické emancipačné ambície Čuvašov, Baškirov, Erzjanov, Marijcov, Tatárov a Udmurtov.**

Na svoje si príde i našinec, ktorý sa zaujíma o historické československé stopy na Povolží, vrátane anabázy našich legionárov na konci prvej svetovej vojny. Avšak, a v prvom rade, kniha ponúka dekonštrukciu základov ruského šovinizmu a imperializmu, vrátane súčasného putinizmu, ktorý nadväzuje na stalinizmus: od Kalašnikova cez oddiely Mládežníckej armády (Junarmija) až po Tretí Rím.

Už dávno som nečítal text, ktorý by tak elegantne a vecne, s odkazom na overiteľné historické udalosti a fakty, odhalil lživosť „vít'azného besnenia“ (pobedobesija) súčasnej ruskej propagandy.

Spolu s autorom sa na konci knihy musíte spýtať: ako je možné, že väčšina Rusov, nielenže verí lžiam o vlastných dejinách, ale ešte aj vyznáva ako idoly vlastných katov – ide o ideológiu alebo satanistický kult? Odpoveď si pozorný čitateľ knihy dá sám.

Jedna i druhá línia Krondakovej knihy: historicko-etnograficko-politologická správa o regióne, ktorý sa nachádza na sútoku Volgy a Kamy na strane jednej, i jeho odhaľovanie súčasného ruského šovinizmu na strane druhej, má svoj osobitný prínos.

Knihu odporúčam prečítať každému kto chce lepšie spoznať súčasné Rusko (v jeho pestrofarebnosti) a pochopiť na základe akých (sivých) lží sa táto krajina „cíti byť oprávnená“ rozpútať vojny proti svojim susedom.“

Prof. PhDr. Alexander DULEBA, CSc.

Výskumný pracovník Inštitútu politológie Prešovskej univerzity
a riaditeľ Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku.

S HRABALOM-KRONDAKOM K BREHOM RIEKY VOLGY

Po knižnom triptychu „ Cesta na koniec sveta“, s ktorým sme v sprievode Františka Hrabala – Krondaka mohli navštíviť tundru a tajgu severného Uralu, brehy Jeniseja, močariny a sobie stáda Jamalu aj hlboké horské údolia severného Kaukazu, a zoznámiť sa s pohnutými osudmi a tradíciami národov a ľudí, ktorí tieto ďaleké končiny obývajú, nás prvý diel nového knižného cyklu **„PŘES ČUKOTKU NA FIDŽI A ZPĚT“** berie k národom obývajúcim brehy tej najruskejšej z ruských riek, Volgy.

Aspoň ju za takú mnohí považujeme... Drvivá väčšina Čechov a Slovákov Rusko nikdy nenavštívila a nikdy ho ani nenavštívili: svet je veľký a na dovolenky, štúdium aj prácu ponúka oveľa atraktívnejšie destinácie. To málo našincov, ktorí ho navštívili kedysi s „vlakmi družby“ uvideli jeho výkladné skrine Moskvy a Petrohradu (vtedy ešte Leningradu), nakukli do Ermitáže, obzreli múmiu na Červenom námestí a rýchlo sa vrátili do svojich útulných domovov. Pri absencii osobnej skúsenosti so skutočným Ruskom, je naše povedomie o ňom už po celé generácie bez konfrontácie s realitou formované fantáziami, mýtmi a propagandou. Fantáziami ľudí ako boli „k tomu tam dubisku“ sa chýliaci Ján Kollár s jeho Slávy dcérou, alebo Ľudovít Štúr, blúzniaci o

„Slovanstve a svete budúcnosti“, v ktorom budeme všetci hovoriť rusky, písať azbukou a klaňať sa cárovi.

Mimochodom, ani jeden z týchto bardov Rusko nikdy nenavštívil: celé si ho vyfabulovali vo svojej bujne fantázii. Vo svete ich fantázie dodnes korenia ruso-naivné predstavy a ilúzie mnohých Slovákov a Čechov. V rokoch ruskej okupácie Československa v druhej polovici 20. storočia skompletizovalo systematické vymývanie mozgov ruskou propagandou v našich školách aj na televíznych obrazovkách, a ani viac ako 30 rokov po skončení ruskej okupácie sme sa s týmto mentálnym dedičstvom nevyrovnali. Státisíce Slovákov napríklad dodnes žijú na uliciach ako sú Moskovská, Riazanská, Bajkalská, Rostovská, Tulská, Kutuzovova, Iljušinova, Kapicova... Nie na Aténskej, Rímskej, Jeruzalemskej alebo povedzme Pittsburskej.

Knihy Františka Hrabala–Krondeka sú čerstvým vetrom rozháňajúcim opar týchto bludov, fantázií a mýtov o Rusku. Pre každého komu nestačí propaganda a zaujíma ho reálne Rusko a jeho skutoční obyvatelia, sú hlbokou studňou informácií a poznatkov z prvej ruky. Ktosi ich výstižne označil ako „sociálne-antropologicko-politologické cestopisy“.

Tejto charakteristike zostala verná aj najnovšia Hrabalova kniha „Idel-Ural“. Pri autorovom putovaní Povolžím nás jeho košaté rozprávania vedie pomaly sa plaziacimi vlakmi a rozbitými „maršrutkami“ z mesta do mesta, z dediny do dediny, zo súčasnosti, cez pohnuté 20. storočie hlboko do čias, keď Volga nemala s Moskovčanmi a neskoršími Rusmi nič spoločné, a jej brehy obývali a vlny brázdili pôvodné ugrofínske a turkické národy – Čuvaši, Povolžskí Bulhari, Tatári, Udmurti, Marijci, Baškiri, Mokšovia, Erzjania a iní.

Ich potomkovia aj dnes predstavujú v niektorých oblastiach Povolžia a v západných predhorách Uralu, v regióne inak známom ako Idel-Ural, väčšinu, inde sa po stáročiach masakrov, deportácií, rusifikácie a popravoslávňovania stali menšinami. Najmä na vidieku si však dokázali zachovať veľa zo svojej pôvodnej kultúry, jazykov, mýtov, náboženstiev a rituálov, a tiež tak svetských prvkov, ako je povedzme kulinárstvo.

Týmto labyrintom krajov, národov a historických období nás Hrabal-Krondek prevádza pútavými textami, ktoré všade tam, kde narazí na stopy Čechov a Slovákov dopĺňa aj informáciami o tamojšom pôsobení našich rodákov, či už povedzme československých legionárov, alebo tých, ktorí sa dali do služieb boľševizmu.

Knihy je pre súčasníka zvyknutého na komunikáciu prostredníctvom SMSiek odstrašujúco hrubá, nezľaknite sa však: Je bohatá členená na množstvo kapitol, ktoré sa dajú pokojne čítať na preskáčku: nezaujímajú vás pohrebné rituály alebo kulinárske praktiky Čuvašov? Preskočte kapitolku a čoskoro narazíte na to, čo hľadáte.

Napríklad na nočný rozhovor s „Rusákom“, ako autor označuje celoživotnou propagandou vygumovanú časť ruskej populácie, žijúcej v paralelnom vesmíre ruskej propagandy a opíjajúcej sa bludnými predstavami o Rusku ako centre a spasiteľovi svetovej civilizácie, obklopenom nepriateľským, biednym a zaostalým svetom za hranicami Ruska.

Predstavte si scénu z kulminácie poľskej komédie Sexmisia, zväčšite ju miliónkrát – a máte paralelný svet, v ktorom dodnes, napriek relatívnej slobode pohybu, internetu a aplikáciám ako sú google maps a streetview žijú desiatky miliónov Rusov.

Mimochodom, čítať Hrabalove haliburtonovské cestopisy s otvorenou aplikáciou Streetview je jeden z výborných spôsobov, ako ich konzumovať. Nie však

nevyhnutným, pretože tak ako všetky jeho cestopisy, aj Idel-Ural je bohato ilustrovaný stovkami fotografií, a to pôvodnými autorovými, ako aj množstvom reprodukcí vzácných historických záberov. Väčšinu z nich zrejme nepozná ani väčšina samotných obyvateľov Povolžia.

Streetview vám však navyše umožní prejsť sa virtuálne len po hlavných uliciach ruských miest – na ich periférie, kde žije väčšina ich obyvateľov, rovnako ako do dedín vzdialených od hlavných cestných ťahov a do obrovských uzavretých zón Ruska sa s ním nedostanete.

S Hrabalovými fotografiami áno!

Mimochodom, obrazová bohatosť knihy z nej robí aj dobrý dar napríklad aj pre vašich priateľov medzi Tatármi, Baškirmi, Čuvašmi, Erzjanmi aj Rusmi a ďalšími obyvateľmi Povolžia, ktorí česky nevedia, ale reči obrazov rozumejú. Ak pravda takých priateľov máte...

Je celkom možné, že tak encyklopedické dielo o Povolží, aké sa podarilo zostaviť Františkovi Hrabalovi-Krondakovi, v Rusku ani nikde inde na svete v posledných desaťročiach nevyšlo. Možno ani predtým.

Čechom a Slovákom, ktorých skutočne zaujíma autentické Rusko tak dáva unikátnu možnosť spoznať túto ikonickú oblasť Európy lepšie ako ju poznajú jej vlastní obyvatelia.

Pre národy Povolžia by bolo veľkým kultúrnym darom, keby čo najskôr vznikol a vyšiel aj ruský preklad tejto knihy. To sa už ale posúvam do polohy snov, pretože kto v Česku alebo na Slovensku by taký kultúrny počin zafinancoval?

Prekladať za naše niečo pre necelú štvrtinu obyvateľov Ruska žijúcich v Povolží? To je nám, žiaľ, cudzie.

Dr. Juraj MESÍK,

publicista, pedagóg a aktivista tretieho sektoru; spoluzakladateľ a bývalý predseda Strany zelených na Slovensku, nezávislý expert Svetovej banky a člen správnej rady nadácie Ekopolis

Kancelária prezidenta
Slovenskej republiky

Vážený pán
František Richard Hrabal-Krondak
Bratislava

Vladimír Bartovic
riaditeľ
politický odbor

Bratislava 24. apríla 2023
Číslo: 8290-2023-KP SR

Vážený pán Hrabal-Krondak,

chcel by som Vám v mene prezidentky SR Zuzany Čaputovej veľmi pekne poďakovať za Vaše knihy – „Cesta na Tajmyr“ aj „Cesta na koniec sveta a zpět“.

Vaša schopnosť vykresliť hlboké a komplexné historické, kultúrne a geopolitické súvislosti cez autentické cestovateľské príbehy z terénu a osudy miestnych ľudí robí Vaše autorské rozprávanie jedinečným a vzácnym nielen na našej, ale i medzinárodnej literárnej scéne.

Pani prezidentka Vašu autorskú, ale i vydavateľskú činnosť pozná z referencií viacerých ľudí, s ktorými sa stretáva, ale i od kolegov a kolegýň zo svojho zahranično-politického tímu, ktorí sa profesionálne zaoberajú postsovietskym priestorom. Nie je v zásade možné sa v česko-slovenskom prostredí venovať tejto časti sveta a nepoznať Vašu tvorbu.

Vaše knihy patria medzi špičkové politologické cestopisy, pričom nejde o žiaden kompromis, ale o syntézu toho najlepšieho z oboch žánrov. Sú tým najpútavejším „povinným“ čítaním pre všetkých, čo sa zaujímajú o postsovietsky región. Za osobitne unikátne považujeme Vaše rozprávanie o historickom i dnešnom Rusku, kde sa Vám darí byť ústrednou postavou deja a zároveň veľmi objektívnym rozprávačom. Vo Vašich knihách dokazujete, že skutočná láska ku krajine spočíva v schopnosti byť k nej až brutálne úprimný a vnímať ju nekompromisne v kontexte faktov.

Vaše knihy momentálne číta viacero našich kolegýň a kolegov, ale napokon sa stanú vítanou súčasťou knižnice prezidentskej kancelárie.

V mene svojom, nášho tímu, ale i prezidentky SR Vám do ďalšej tvorby spoločne prajeme mnoho tvorivej inšpirácie a do života mnoho zdravia a osobnej pohody.

S úctou

Kancelária prezidenta Slovenskej republiky
Štefánikova 2, 811 05 Bratislava
www.prezident.sk

 Kancelária prezidenta SR
uhlíkovo neutrálna do 2030

OBSAH:

<http://www.cadpress.sk/povolzi2016obsah.pdf>

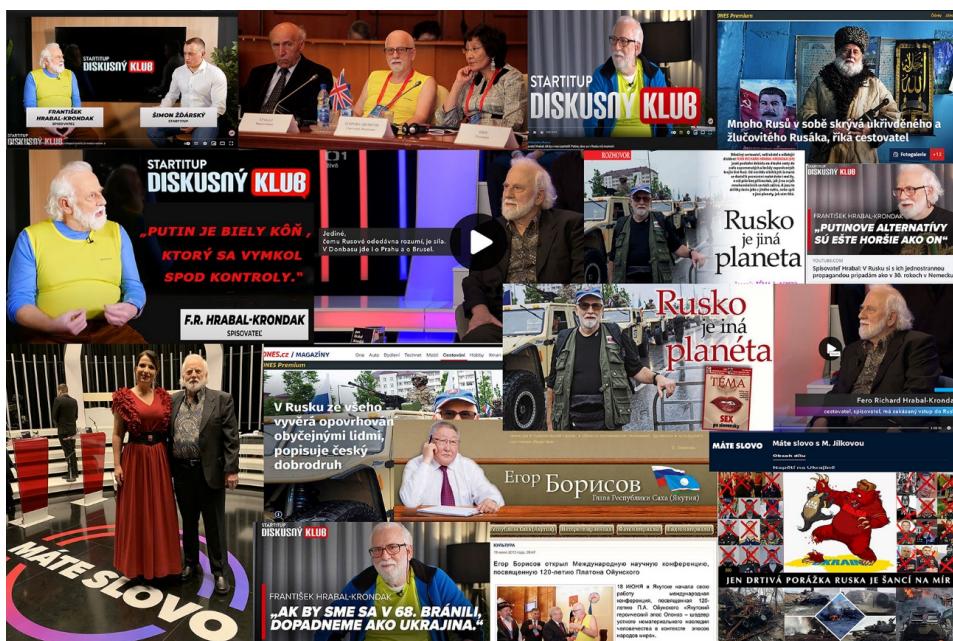
UKÁZKY Z OBRAZOVÉ PŘÍLOHY:

http://www.cadpress.sk/Fidzi1ukazky2-strany_red.pdf

OBJEDNAVKA:

<http://www.webareal.sk/cadpress/eshop/0/0/5/11523-PRES-CUKOTKU-NA-FIDZI-A-ZPET-1>

O autorovi:

http://www.cadpress.sk/frhk_media.htm

<https://ferohrabal.blogspot.com/2021/12/cestovni-zapisky-z-ruska-aneb-rusko-je.html>

http://www.cadpress.sk/medialni_ohlasy.htm